

Ühinenud Rahvaste
Hariduse, Teaduse
ja Kultuuri
Organisatsioon

UNESCO Eesti Rahvuslik Komisjon

Infokiri nr 10
juuli 2011

UNESCO sünnimused

Veealuse kultuuripärandi konventsiooni 3. üldkogu

13.–14.04. toimus Pariisis veealuse kultuuripärandi kaitse konventsiooni 3. üldkogu. Kohtumise peamisteks teemadeks olid konventsiooni rakendusjuhiste koostamine, teadusliku ja tehnilise nõuandekomitee soovitude arutamine, nõuandekomitee uute liikmete valimine ja komitee koostööpartnerite - pädevate vabaühenduste - akrediteerimine. Liikmesriikide raportite küsimus otsustati esialgu edasi lükata.

Eesti ei ole veel veealuse kultuuripärandi kaitse konventsiooniga ühinenud, kuid veealuse pärandi valdkonnaga tegelemine on hoogustunud. 1. juunil jõustunud muinsuskaitseaduse muudatustega sai veealuse kultuuripärandi kaitse esmakordselt selge regulatsiooni.

UNESCO 2005. aasta konventsiooni 3. üldkogu

14.–17.06 toimus Pariisis kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsiooni 3. üldkogu. Kohtumisel kinnitati valitsustevahelise komitee koostatud rakendusjuhised ning valiti uued komitee liikmed. Lepiti kokku riikide korralise aruandluse sisu ja ajakavas, mille kohaselt Eestil tuleb esitada aruanne konventsiooni täitmise kohta aprillis 2012. Järgmise perioodi prioriteetseteks tegevusteks on konventsiooniga liitunud riikide lisandumine, sissemaksete suurenemine Fondi, konventsiooni nähtavuse ja tutvustamise suurendamine, sh embleemi loomine. Eestist osales üritusel kultuuriministeeriumi arendusosakonna juhataja Ragnar Siil.

Eesti annetus vaimse kultuuripärandi kaitse fondi

Paljude UNESCO konventsioonide raames on loodud spetsiaalsed fondid konventsiooni eesmärkide saavutamiseks rahvusvahelises koostöös. Mitmed neist fondidest põhinevad konventsiooniosaliste kohustuslikel sissemaksetel, mille suuruseks on tavaliselt 1% organisatsiooni üldisest liikmemaksust, kuid lisaks oodatakse ka vabatahtlikku panustamist. Üks selliseid fonde on vaimse kultuuripärandi kaitse fond, kuhu Eesti tegi mais kultuuriministeeriumi vahenditest vabatahtlikku sissemakset, mille suuruseks oli 15 000 USD.

Fondist rahastatakse programme, projekte ja tegevusi vaimse kultuuripärandi kaitseks. Erilist tähelepanu pööratakse nõustamisele, koolitusele

ja suutlikkuse suurendamisele arengumaades, kiireloomulist kaitset vajava kultuuripärandi nimekirja kantud kultuuriilmingute toetamisele ja riiklike vaimse kultuuripärandi nimistute arendamisele.

Maailmapärandi ekspertkohtumine Dakaris

UNESCO maailmapärandi keskuse ning Senegali ja Austraalia valitsuste eestvõttel peeti 13.–15.04. Senegali pealinnas Dakaris umbes 40 osavõtjaga ekspertkohtumine, mis keskendus maailmapärandi paikade kaitsekorralduslikele küsimustele. Neid käsitleti nii üldises võtmes kui kitsamalt Aafrika probleemidele keskendudes. Kohtumisel osales UNESCO teise valimisgrupi ja Eesti esindajana ka Urve Sinijärv keskkonnaministeeriumist.

Ajalooliste linnamaastike ekspertkohtumine Pariisis

25.–27.05 toimus Pariisis ekspertkohtumine, kus arutati ajaloolisi linnamaastikke puudutava soovitude teksti. Soovitude eesmärgiks on pakkuda nõu ja tuge ajalooliste linnamaastike ja nende arenguga seotud probleemide lahendamiseks. Esialgne tekst koostati 2010. a veebruaris peetud ekspertkohtumise tulemusena ja saadeti seejärel liikmesriikidele kommenteerimiseks. Oma parandused ja ettepanekud saatis ka Eesti. Laekunud kommentaare arvesse võttes töötati mais toimunud ekspertkohtumisel tekstiga edasi ning selle lõplik variant esitatakse 2011. a sügisel UNESCO peakonverentsile kinnitamiseks. Sõnastus on muutunud aina üldisemaks, et jätta igale riigile tõlgendamisruumi soovitude rakendamisel, kuid sellele vaatamata on tegu vajaliku dokumendiga. Eestit esindas kohtumisel Anneli Randla kunstiakadeemiast.

Maailmapärandi komitee 35. istung

19.–29. 06 kogunes Pariisis UNESCO maailmapärandi komitee, mille liige on 2013. aastani ka Eesti. Meie delegatsiooni juhtisid Mart Kalm kunstiakadeemiast ja Urve Sinijärv keskkonnaministeeriumist. Komitee istungi peamisteks teemadeks olid uute kannete lisamine maailmapärandi nimekirja ja probleemsete paikade seireraportid. Maailmapärandi nimekirja kantakse idee järgi kõige olulisemad inimkonna ja maa ajalugu sümboliseerivad loodus- ja kultuuripärandi paigad. Tänavu arvati nimekirja 25 uut paika, mis teeb nimekirja kannete koguarvuks 936. Neist 183 kuuluvad looduspärandisse, 725 kultuuripärandisse ja 28 on kantud nimekirja nii kultuuri- kui looduspärandina. Oma esimesed maailmapärandi paigad said tänavu kirja Araabia Ühendemiraadid ja Barbados.

UNESCO ERK
Pikk 2, 10123 Tallinn
Tel: 6 441431
Faks: 6 313757
unesco@unesco.ee
www.unesco.ee

Kahjuks on maailmapärandi komitee tegevus muutunud iga aastaga järjest poliitilisemaks. Hoolimata avalikult heaks kiidetud kokkuleppes, et nimekirja peaks esindama võrdselt kõiki maailma piirkondi ja olema eeskujuks kohaliku pärandi kaitsel, on sinna pääsemine kujunemas omamoodi olümpiamängudeks suurema esindatuse nimel, mille käigus kipuvad kokkulepitud reeglid ununema. Enim on ülemaailmselt tunnustatud pärandit Itaalia, Hispaania, Hiinal, Prantsusmaal ja Saksamaal, kes kõik said lisa ka tänavuste uute kannetega.

Huvitavamatest paikadest võib esile tõsta kogu maailma aiakujundust mõjutanud Pärsia aed – alates 6. sajandist eKr kõrbesse rajatud paradisiiaia peegeldustest olid välja valitud üheksa Iraanis asuvat aeda. Põhja-Jaapani 12. sajandist pärinev Hiraizumi linn ja ümbritsev eripalgeliste jaapani aedadega maastik on budismi ideaalmaailma näide. Moodne pärand, mis on nimekirjas alaesindatud, sai täiendust Walter Gropiuse 1910. aastal kavandatud Faguse tehase näol Saksamaal. Samas lükati tagasi moodsa arhitektuuri pioneeri, arhitekt Le Corbusier' 19 majast koosnev ja kuue riigi esitatud seeria. Majade valik oli halvasti põhjendatud ja maailmapärandit ei taheta siduda mitte kuulsate nimedega, vaid jääda paikade keskseks.

Maailmapärandi nimekirja kandidaate hindavad rahvusvahelised eksperdid, kelle ülesanne on juhtida tähelepanu ka nõrkustele. Enamasti on selleks haldussuutmatuse, loodusõnnetused, mälestisi kurnav turism, looduspaiakadel sageli ka vastuolulised majandushuvid: vihmametsade hävitamine, kulla- ja uraanikaevandused jms. Ekspertide hinnangul tuleks probleemidele lahendus leida enne maailmapärandi hulka arvamist, sest siis on riikide huvi olukorda parandada kõige suurem. Vaatamata Eesti ja veel mõnede riikide vastuseisule surus tänavune 21 riigist koosnev komitee aga häälteenamusega nimekirja paiku, millega ekspertorganisatsioonid olid soovitanud pigem edasi töötada. Samas on tõi ka see, et just rahvusvaheline tunnustus on paljude maailma piirkondade jaoks esimene samm, et kohalikud oma pärandit hindaksid ja hoiaksid.

Eesti looduspärandi eksperdid Nele Ingerpuu ja Urve Sinijärv

Tartu tähetorn avas 200. sünnipäeval ukсед muuseumina

27. aprillil tähistas Struve geodeetilise kaare osana maailmapärandi nimekirja kuuluv Tartu tähetorn 200. aastapäeva ning avas ukсед moodsa muuseumina kõigile huvilistele. Avamispäeval toimusid tähetorni ees ja sees planetaariumietendused, näitemäng ja töötoad igas eas teadushuvilistele. Õhtusel vabaõhukontserdil esines ülikooli sümfooniaorkester ning ansambel Mahavok. 28.–29. 04. toimus juubelile pühendatud rahvusvaheline astronoomiakonverents „Expanding the Universe“, mis tõi kokku täheteadlased üle maailma. Omal ajal oli tähetorn maailma astronoomia tähtsamaid keskusi, mis on jätnud silmapaistva jälje maailma teadusajalukku ning korduvalt muutnud inimkonna arusaamu Maast ja universumist. 1816–1852 mõõdeti F. G. W. Struve ja C. F. Tenneri juhtimisel meridiaanikaar Põhja-Norrast Musta mereni. Kaar, mida tänapäeval teatakse kui Struve geodeetilist kaart, omas suurt tähtsust geodeesia ja kartograafia arengus. 2005. aastal kanti Struve geodeetiline kaar UNESCO maailmapärandi nimekirja.

Tartu tähetorn

Tallinna vanalinna 2012-2021 arengukava arengud

Tallinna linnavolikogu algatas 24. märtsil vanalinna 2012-2021 arengukava koostamise, mille eesmärgiks on kultuuripärandi kaitseks vajalike kaitsemehhanismide ja tegevuste väljatoomine lähtudes vanalinna erakordsest ülemaailmsest väärtusest, vanalinna kui autentse tervikliku linnaruumi hoidmine ning selle kestlik arendamine. Praegu kehtiv arengukava vajab kaasajastamist ning see tuleb viia kooskõlla UNESCO maailmapärandi komitee soovitustega. Arengukava eelnõu tuleb esitada linnavolikogule detsembriks 2011.

Arengukava koostamine on jaotatud töötubadeks. Esimene, muinsuskaitsele pühendatud töötuba toimus 10. juunil 2011. Arutluse all oli vanalinna arengukava ülesehitus, Tallinna vanalinn kui UNESCO maailmapärandi paik ja erakordse ülemaailmse väärtuse määratlus, muinsuskaitseala ning selle kaitsevööndiga seotud põhiküsimused ja muinsuskaitse korralduse küsimused.

Kogu informatsioon arengukava koostamise kohta on kättesaadav vanalinna arengukava kodulehelt <http://www.tallinn.ee/vanalinna-arengukava>. Sinna on oodatud ka kõigi huviliste ettepanekud.

Tallinna Vanalinna arengukava koostatakse laiapõhjalises koostöös, mida juhib UNESCO ERK peasekretär Marika Valk. Konsultandiks on Rivo Noorkõiv.

Nõukogu tegevuse eesmärgiks on Tallinna vanalinna kui maailmapärandi paiga säilitamise ja arenguga seotud probleemide arutamine ja lahendamine.

Nõukogu on arutanud Tallinna raportit UNESCO maailmapärandi keskusele, vanalinna arengukava koostamise lähteülesannet, struktuuri ja ajakava, tutvunud vanalinna erakordse ülemaailmse väärtuse määratluse ja Keslinna valitsuse tellitud vanalinna kinnisvarakeskkonna analüüsiga.

Nõukogu töös osalemiseks on juurde kutsutud Vanalinna Seltsi esindajad, kes on tõstatanud vanalinna liikluskorralduse ja ligipääsetavuse, hariduse ja sotsiaalhoolekande, turvalisuse, kommunaalmajanduse ja turismiga seotud probleeme. Aruteludes osalevad linnavalitsuse vastavate valdkondade spetsialistid. Nõukogu erilise tähelepanu all on ettepanek koostada Tallinna vanalinna statuut seaduseelnõuna. Nõukogu jätkab statuudi õiguslike ja sisuliste küsimuste arutelu.

Rahvusvaheline koostööprojekt „Rist läbi kunsti“

UNESCO Andorra rahvuslik komisjon ja kuraator Faust Campama algatasid kunstiprojekti “ Rist läbi kunsti” koostöös Eesti, Läti ja Leedu UNESCO rahvuslike komisjonidega. Tegemist on teemanäitusega, mille tööd on valminud UNESCO egiidi all toimunud Andorra rahvusvahelises kunstilaagris. Näitusel osalevad kunstnikud Andorrast, Portugalist, Hispaaniast, Eestist, Lätist ja Leedust. Eestit esindab Maria-Kristiina Ulas. Iga kunstnik esitas näitusele kolm risti teemat käsitlevat tööd erinevates tehnikates, kasutades alusmaterjalina põhiliselt paberit.

Faust Campama on näituse kontseptsioonis öelnud, et risti käsitlus kunstis annab igale kunstnikule võimaluse esitada oma visioon ristist, mis on läänemaailmas läbi ajaloo ikonograafilise tähendusega, kuid laiatähendusliku märgina kasutusel kogu maailmas. Töödest on kokku pandud kolm komplekti, mis tulevad eksponeerimisele Andorras Ara Art Galeriis (avati juuni algul), Leedus UNESCO Leedu rahvusliku komisjoni ruumides (avati 19.juulil), Lätis Euroopa Liidu maja näitustesaalis (avamine 3.augustil) ja Eestis Niguliste muuseumis (avamine 9.augustil). Näitust kureerib Eestis Marika Valk.

Eesti eksperdid viisid läbi Moldova doktorantidele ja noorteadlastele suunatud koolituse akadeemilisest eetikast ja vastutustundlikust juhendamisest kõrghariduses.

Eesti-Moldova rahvusvahelise arengukoostööprojekti raames viis Eesti Noorte Teadlaste Akadeemia (ENTA) läbi Chisinaus viiepäevase intensiivkoolituse, mis keskendus euroopaliku kogemuse edasiandmisele teaduseetikast ja doktorantide juhendamisega seotud teemades, mis on omakorda eduka akadeemilise tegevuse võtmeaspektiks. Antud koolitus oli eesti kolleegide panus teaduseetika normide ja vastutustundliku juhendamise põhimõtete arendamisse Moldovas. Selle ainulaadse koolituse töötasid välja Eesti Noorte Teadlaste Akadeemia eksperdid koostöös Moldova Riikliku Nicolae Testemitanu nimelise Meditsiini- ja Farmaatsiaülikooli ning Moldova Noorte Teadlaste Assotsiatsiooniga "PRO-Stiinta".

Koolitusest kutsuti osa võtma 35 Moldova noorteadlast ja doktoranti kaheksast Moldova juhtivast ülikoolist. Noored spetsialistid, kes esindasid erinevaid ülikoole ja mitmesuguseid teadusharusid, rikastasid oma osalusega ka koolitust ennast, sest nende erialane ja kultuuriline taust võimaldab vaadata akadeemilise valdkonna üldtendentsidele uue nurga alt. Viiepäevase koolituse raames jagasid Eesti eksperdid moodsamaid Euroopa kogemusi ja suundumusi sellistes võtmevaldkondades nagu praktilise teaduseetika alused, vastutustundliku juhendamise põhimõtted doktoriõppes, finantshuvide konflikt kommertslikus teaduses ning kultuuride mõju akadeemilisele eetikale.

Koolituse pidulik lõpetamine toimus teisipäeval, 28. juunil 2011 Moldova Haridusministeeriumi juhtkonna osalusel. Käesoleval aastal läbiviidava Eesti-Moldova rahvusvahelise arengukoostööprojekti peamine eesmärk on tõsta Moldova noorteadlaste teadlikkust kaasaegsest akadeemilisest eetikast ja vastutustundlikust juhendamisest kõrghariduses. Projekti toetatakse UNESCO osalusprogrammi 2010-2011 vahenditest.

UNESCO ühendkoolide rahvusvaheline koostöö

26.–27. 04. toimus Venemaal Kaasanis UNESCO informatsioonitehnoloogia hariduse instituudi (IITE) ja UNESCO ühendkoolide võrgustiku korraldatud rahvusvaheline konverents „Informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning hariduse kvaliteet: UNESCO ühendkoolid teel tuleviku kooli poole“. Eesti ühendkoolide võrgustikku esindas Olga Nagibina Narva Soldino Gümnaasiumist.

26.–30.05 osalesid Tallinna Pae Gümnaasiumi õpetaja Olga Muravjova koos õpilase Angelina Knjazevaga IV UNESCO ühendkoolide rahvusvahelisel konverentsil Venemaal Siberi linnas Hantõ-Mansiiskis. Ürituse korraldas UNESCO Venemaa Rahvuslik Komisjon ning selle teemaks oli „Noored õpivad ja säilitavad loodus- ja kultuuripärandit maailma suurte jõgede piirkondades“.

Eesti tegevused

Koolid lahendasid globaalseid probleeme ÜRO simulatsioonil Tartus

6.–8. 05. kogunesid 13 kooli õpilasdelegatsioonid Tartu Raatuse gümnaasiumis, kus toimus ÜRO simulatsioon rohkem kui 70 osalejaga. ÜRO simulatsioon on rollimäng, kus õpilased esindavad erinevate riikide seisukohti ÜRO peassambleel.

Simulatsiooni teemaks olid aastatuhande arengueesmärgid. Täpsemalt naiste kaitsmine, eriti sõjalukordades ning HIV/AIDSi leviku peatamine maailmas.

Läbi rollimängu arendasid noored arutlemis-, esinemis- ja meeskonnatöö oskust ning püüdsid leida realistlikke ning toimivaid lahendusi maailma probleemidele, et saavutada kokkulepitud arengueesmärgid aastaks 2015.

Noored said juurde uusi teadmisi arengukoostöö ning vaesemate riikide probleemide kohta. Simulatsioon andis põneva elukogemuse, mis aitab paremini aru saada nii ÜRO toimimisest kui ka sellest, mis ühe või teise riigi välispoliitikat just selliseks kujundab. Õpilased said end tunda ennast tõelise tipp-poliitikuna, koos sellega kaasnevate rõõmude, murede, etiketi ning vestluskunsti.

Kokku olid simulatsioonil esindatud 24 riigi delegatsioonid - Nigeeriast Taanini ja USAst Haitini. Eeltööna osalesid õpilased väiksematel koolisistel simulatsioonidel, väitluskoolitustel ning tutvusid teemadega interneti ja filmide vahendusel. Samuti toimusid kohtumised diplomaatidega nendest riikidest, keda õpilased simulatsioonil esindasid.

ÜRO simulatsiooni korraldasid UNESCO ERK ja MTÜ Mondo maailmahariduse keskus koostöös Eesti ÜRO assotsiatsiooni, Tartu Raatuse gümnaasiumi, Eesti välispoliitika instituudi ning MTÜga Tegusad Eesti noored.

Lisainfo: <http://www.unesco.ee/simulatsioon/>

Õpilaste teaduskonverents UNESCO ja ÜRO teemal

UNESCO ühendkoolide ja kandidaatkoolide õpilased esitasid konverentsil uurimistöid, referaate ja esseesid, mille teemaks oli ÜRO (näiteks ÜRO aastatuhande arengueesmärgid) või UNESCO (näiteks UNESCO kultuuripärand). Konverentsi käigus said õpilasi uusi teadmisi UNESCO ja ÜRO teemadel ning võimaluse harjutada avalikku esinemist ja ettekande tegemist. Uurimistööd ja referaadid vastasid koolide poolt kehtestatud nõuetele. Konverentsil ettekandmiseks tegid õpilased oma töö põhjal 5–7 minuti pikkuse PowerPoint esitluse. Konverentsil osalejatel oli lisaks ettekannete esitamisele ja kuulamisele võimalik osa saada külaliste sõnavõttudest, Noarootsi kultuurituurist, õhtusest ühisolemisest, grupitöödest ja muudest tegevustest.

Konverentsi korraldasid UNESCO ERK ja Noarootsi Gümnaasium, toetas Välispoliitika Instituut.

Lisainfo: <http://www.unesco.ee/teaduskonverents/>

Konverentsil osalenud õpilased ja õpetajad Noarootsi mõisahoone ees

Elukestva õppe strateegia 2012-2020

UNESCO valdkondadest on olulisim haridusvaldkond. Programmid „Haridus kõigile“ ja „Elukestev õpe“ on aktuaalsed ka Eesti haridusstrateegiate välja töötamisel. 29. juunil 2011 anti haridus- ja teadusministrile Jaak Aaviksoole üle dokument „Haridusstrateegia 2020“ - Eesti hariduse viis väljakutset. Eesti haridusstrateegia – elukestva õppe strateegia 2012-2020 projekt.

Eesti Koostöö Kogu, Eesti Haridusfoorumi ning HTM-i ekspertrühmade koostatud ja haridusavalikkusega läbi arutatud strateegia kavand kirjeldab ekspertide arusaama Eesti hariduse kesketest väljakutsetest järgmisel kümnel aastal. Teel targa ja tegusa ühiskonnani ootab haridusekspertide hinnangul Eesti haridust järgmisel kümnendil viis suurt väljakutset: liikumine isiksusekeskse õpikäsitluse suunas, õpetaja positsiooni ja maine tõus, õppes osalemise kasv, hariduse tugevam seostamine teadmishiskonnaga ja innovaatilise majandusega, uue digikultuuri kujundamine Eesti hariduse ja kultuuriruumi osaks. Just neile kavandatav haridusstrateegia keskendub. Lisainfo: www.kogu.ee

KALENDER

15.–24.08.2011

Noorte maailmapärandi suvekool Norras Rørose linnas

5.–6.09.2011

Bioetika komitee (IGBC) 7. istung Pariisis

21.09.–06.10.2011

UNESCO täitevkoogu 187. istung Pariisis

22.–25.09.2011

UNESCO noortekonverents Viinis

17.–20.10.2011

UNESCO noortefoorum Pariisis

25.10.–10.11.2011

UNESCO peakonverents Pariisis

7.11.–9.11.2011

Maailmapärandi konventsiooni osalisriikide üldkoogu Pariisis

14.–16.11.2011

Antidopingukonventsiooni osalisriikide üldkoogu Pariisis

22.–29.11.2011

Vaimse kultuuripärandi komitee istung Indoneesias Bali linnas

Elav diskussioon Tartu Raatuse gümnaasiumis